

Bylo nás pět Jaroslav Chudoba, * 21.10.1919 Český Boratín

Patřím ke generaci, o níž plně platí známé Nerudovo “ z bouřného času jsme se narodili a krok za krokem v bouřlivých mračnech jdeme, vstříc, vznešenému svému cíli, šíjí kloníce jen před svým národem ”. Moje generace přicházela na svět v době první světové války a těsně po ní. Patřím ke generaci těžce postižené druhou světovou válkou a jejími důsledky, zároveň ale k těm šťastným, kteří ji přežili a navzdory všemu mohli ve svém povolání najít smysl života. Obec Český Boratín v době mého mládí byla malá vesnička - měla jen dvaadvacet popisných čísel. “Tichá a skromná ve své kráse”, jak výstižně svou obec charakterizuje v básni Vesničko moje na Volyni Jan Pospíšil. Už z dálky se pyšnila svými zahradami, které v zimě “stříbřilo jíní” a “máj se usmíval z jejich květů”. Měla tři dominanty: školu s vynikajícím učitelem Josefem Vlkem, který na ní působil celých 40 let. Patřil jsem k jeho posledním žákům a dodnes jsem hrdý na dárek od něho s věnováním: “Svému nejpilnějšímu žákovi v upomínku na školní docházku”.

Druhou dominantou byl evangelický kostel s farou, kde se konaly pravidelně každou neděli a o svátcích dopoledne bohoslužby, na faře dopolední škola pro děti a večer biblické hodiny pro dospívající mládež. O duchovní život v obci se staral kazatel Antonín Balabán. Nezapomenutelné dojmy mně zůstaly zvláště ze štědrovečerních oslav v kostele. Třetí dominantou byla velká budova záložny postavené v roce 1912 (společnost byla založena v roce 1906!) V ní byl později umístěn i družstevní mlýn. Za německé okupace Volyně v letech 1941-44 jsem v tomto mlýně pracoval jako pomocný dělník. V obci byla družstevní mlékárna, hasičský sbor a dvě zbrojnice, obecní knihovna, hřiště na odbíjenou. Pracovala zde odbočka České matice školské, pravidelně cvičil smíšený pěvecký sbor za řízení dlouholetého dirigenta Vladislava Vlka. Český Boratín byl evangelickou obcí a tím se dost odlišoval od jiných. Knihou, která v žádné rodině nechyběla, byla Bible kralická. Citová pouta ke staré vlasti byla však stejná jako u všech Čechů na Volyni. I na nás těžce dolehly události po Mnichovu a okupace Československa. Volyně byla okupována Němci se všemi důsledky, které z toho plynuly. Jedním z nich byla pro volyňské Čechy i tragédie Českého Malína. Jeho zkáza mocně posílila naše odhodlání zapojit se účinně do protinacistického odboje a přispět tak k osvobození i naší staré vlasti. I u nás na Boratíně jsme vytvořili skupinu tajné organizace Blaník a při první příležitosti, která se naskytla, jsme se rozhodli vstoupit do československé vojenské jednotky v SSSR. Bylo nás pět — Jaroslav a Vladislav Vlkovi, Jan a Rostislav Šebestovi a také autor této vzpomínky. 23. února 1944 jsme tajně odešli z domova, přešli přes linii blížící se fronty a na štábu sovětské divize jsme projevili přání vstoupit do Svobodovy armády. Shodou příznivých okolností jsme dostali písemný doklad, který nám umožňoval pohybovat se v při frontovém pásmu a vydat se pěšky na cestu z Lucka do Rovna. Přišli jsme do Rovna ve správný čas. Rovenský vojenkomat právě organizoval transport 447 českých dobrovolníků z okolních vesnic, osvobozených v prvních týdnech února 1944, který byl vypraven ke 2. paradesantní brigádě v posledních dnech února. Brigáda se organizovala v Jefremově v Tulské oblasti. *) V Jefremově mě při odvodu k výsadkářům nepřijali pro vadu zraku. Byl jsem potom s dalšími nepřijatými odeslán zpět do Lucka, kam už mezitím byly přemístěny jednotky 1. československé samostatné brigády. Byl jsem přidělen ke smíšenému přezvědnému oddílu. Moji kamarádi prodělali v Jefremově tvrdý výsadkářský výcvik. Zúčastnili se bojů ve Slovenském národním povstání. Jaroslav Vlk tam padl. Moje rodná veska měla jen dvaadvacet popisných čísel. Do 1.čs. armádního sboru v SSSR se však z ní přihlásilo 74 mužů, z nichž 11 padlo. Dva bojovali na Středním východě, v Africe a v tankové brigádě u Dunkerque, dva padli v Sovětské armádě. Více než půl století nás dělí od té nesmírně těžké doby plné strádání, utrpení, lidských obětí. Naše paměť však žije, ona neúplatná paměť, s hluboce vrytou, bolestnou vzpomínkou na nacismus militantní, koncentračnický, chatyňský, lidický, malínský, oradourský. Nechceme-li tuto minulost znovu prožít, nesmíme na ní zapomenout.

Občasník Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel Zpravodaj číslo 4/1994. *) Upraveno. Údaje upřesněny podle oficiálních pramenů